

08 Aralık 2018

Türkiye Ekonomisinin Görünümü Aralık 2018

16 yıllık iktidar dönemleri boyunca;

- Cumhuriyet dönemi boyunca kurulan Telekom, SEKA, Sümerbank gibi varlıkları özelleştirme yoluyla haraç mezat-yok pahasına satarak 71 milyar dolar tutarındaki özelleştirme gelirini harcayan,
- 80 yılda oluşan 129 milyar dolarlık dış borç stokunun 457 milyar dolara çıkmasına neden olan, buna ilave olarak 2002 yılı sonunda 149 milyar TL olan iç borç stokunun 589 milyar TL 'ye çıkmasını sağlayan,
- Yap-İşlet-Devret (YİD) yeni adıyla Kamu Özel Sektör İş birliği (KÖİ) projeleri ile, yapacakları 60 milyar dolarlık yatırım karşılığı gelecekteki (şimdilik) 130 milyar dolarlık köprü, tünel, havalimanı ve hastane gelirini verilen garantiler ve borç üstlenim sözleşmeleri ile ipotek altına alan,

Uygulamalar ile ülkemizde “sanal büyüme” ile “yandaş zenginleştirme” yaratan mevcut iktidar, bugün Türk halkını tarihinin en derin ekonomik krizinde, kur ve faiz artışı, hayat pahalılığı, geçim sıkıntısı ve işsizlik sarmalı ile karşı karşıya bırakmıştır.

Önce geçmişimizi sattılar, sonra bugünümüzü sattılar ve en sonunda geleceğimizi satmaya başladılar.

Büyüme hızı yavaşlıyor.

Türkiye İstatistik Kurumu'nun verilerine göre, Türkiye ekonomisi 2018 yılının ikinci çeyreğinde geçen yılın aynı dönemine göre %5,2 büyüdü. 2017 yılının tamamındaki büyüme rakamı ise %7,4 olarak açıklandı. Geçen yılın aynı döneminde %5,4 olarak açıklanan büyüme rakamı, 2018'in ilk çeyreğinde ise %7,4 olmuştu. Devletin tüketim harcamaları %7,2, gayrisafi sabit sermaye oluşumu %3,9 artış kaydetti.

2018 yaz aylarından itibaren başlayan ekonomik kriz sonrasında ise, IMF ve Derecelendirme kuruluşları Türkiye ile ilgili büyüme tahminleri düşürerek, 2018 yılı sonunda %3,5, 2019 yılı için sadece %0,5-0,6 oranında büyüyeceği öngörüsünde bulunuyorlar. Böylece AKP iktidarı döneminde gerçekleşen kümülatif büyüme oranları Türkiye'nin uzun dönemli büyüme ortalaması olan %5,5 'un bile altına gerilemiş olacak. İşte başarı hikayesi olarak sunulan büyümenin geldiği nokta bu.

Türk lirası bazında büyüyen Türkiye ekonomisi, dolar bazında hesaplandığında ise Gayri Safi Yurtiçi Hâsıla (GYSH) ve kişi başına düşen milli gelir açısından giderek fakirleşti. 2017 yılındaki %7,4'lük büyümeye karşın, GSYH önceki yıla göre 10 milyar dolar, kişi başına gelir de -286 dolar geriledi. (Kişi başına gelir 10.807 dolardan 10.597 dolara geriledi.) 2018 yılı sonunda ise kişi başına gelirin 9.000 doların altına inmesi bekleniyor.

2019 yılı Bütçesi personel giderleri, cari transferler ve faiz ‘den ibarettir.

2019 mali yılı bütçesinde 867,4 milyar liralık bütçe gelire karşın, 961 milyar liralık gider öngörülmekte olup, toplam bütçe açığının 93,6 milyar TL ‘ye ulaşması ve bütçe hedefi olarak ise 36,7 milyar lira faiz dışı fazla verilmesi planlanmaktadır. 2019 yılı toplam Bütçe ödeneklerinde 2018 yılına göre %26 artış yapılması planlanırken;

- Personel Giderleri Ödeneğinde %35,6 oranında,
- Sosyal Güvenlik Kurumuna Yapılan Transferler ödeneğinde %36,5 oranında,
- Faiz Giderleri ödeneğinde %63,6 oranında,

Artış yapılması öngörülmektedir. Özetle, 2019 Yılı Bütçe giderlerinin ekonomik sınıflandırmaya göre dağılımına bakıldığında, Bütçenin personel, cari transferler ve faiz ‘den ibaret olduğu açıkça gözükmemektedir. Nitekim, karşılık 2019 bütçesinden en büyük yatırımcı kuruluş olan Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı'nın aldığı payda ise kesintiye gidiliyor ve bütçesi %-56'lık bir kesintiyle 31 milyar 338 milyon TL'den 13 milyar 601 milyon TL'ye düşürülüyor.

AKP iktidarı döneminde Emeklilik sistemi ise resmen çöktü. AK Parti iktidara geldiği 2003 yılında sosyal güvenlik sistemine yapılan transfer harcaması 15,9 milyar liraydı. Oysa 2018 yılında sosyal güvenlik sistemine bütçeden aktarılan transfer harcaması 148,6 milyar lira olarak tahmin edilmektedir. 2019 bütçesinden ise sosyal güvenlik sistemine bütçeden aktarılan para 188 milyar lira olarak öngörülmüştür.

2109 yılı bütçesinde 117,3 milyar lira tutarında faiz ödemesi yapılması öngörülmektedir. Giderek genişleyen Bütçe açığı, her ay giderek artan iç ve dış borçlanma ile kapatılmaya çalışılmaktadır. Son aylarda Hazine TL ile borçlanırken 2 yıllık tahvile %20'nin üzerinde bir oranda faiz öderken, USD bazında ise dünyanın en yüksek faizlerinden biri olan %7,5 oranında faiz ile borçlanabilmektedir.

Cumhurbaşkanının maaşında %26 artış yapılırken, pasaport, ehliyet fiyatları ve Motorlu taşıtlar vergisi %24 yükselirken, iş memura, emekliye, işçiye yapılacak maaş zammına gelince, KDV-ÖTV indirimleri, %10'luk fiyat indirim kampanyaları ile enflasyon rakamları üzerinde oynanarak zam oranı düşürülmeye çalışılıyor.

Sanayi üretimi Eylül 2018'de sert düştü.

Türkiye İstatistik Kurumu Eylül 2018 ayına ilişkin sanayi üretim endeksi sonuçlarına göre, sanayi üretimi Eylül'de aylık ve yıllık bazda %-2,7'şer oranda azaldı. Beklenti aylık %0,3, yıllık %1,5 artış olmasıydı. Sanayinin alt sektörleri incelendiğinde ise, Eylül'de madencilik ve taş ocaklığı sektörü endeksi bir önceki aya göre %-1,3, imalat sanayi sektörü %-2,8 ve elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretim ve dağıtım sektörü endeksi %-2,5 azaldı.

İmalat sanayiinde kapasite kullanım oranı (KKO) Kasım ayında yıllık bazda %-5,8 gerileyerek %74,1 düzeyinde gerçekleşti. Böylece KKO son 44 ayın en düşük düzeyine inmiş oldu. Makine ve ekipman imalatındaki KKO'nun %-13,3 düşüş kaydetmesi ekonomideki yavaşlama paralelinde yatırım harcamalarındaki düşüşü teyit ediyor. Ayrıca, yatırım malları imalatındaki KKO'nun da %-9,3 düşmesi, yatırım iştahının azaldığına işaret ediyor. Mevcut

durumda ekonomik aktivitenin önemli göstergelerinden sayılan ara malı imalatında KKO ise Mart 2010'dan bu yana en düşük seviyesine indi.

Sanayi yatırımlarının ve sanayi üretiminin uzun bir süredir ihmal edildiğini, büyük ölçekli sanayi yatırımlarının yavaşladığı hepimizin bildiği bir gerçek. Türkiye yabancı ülkelerden ithal edilen hammadde, yarı mamul ve mamul mallar yerine, kendi milli sanayiini teşvik etmek zorundadır. Bu nedenle, Türkiye'nin kısa vadeli geçici önlemler yerine, bir an önce yapısal reformları uygulamaya geçirerek, yeniden büyümeye, yatırıma, üretime ve ihracata odaklanması gerekiyor. Bunun da yolu yatırımları ve sanayi büyümesini yeniden rayına sokabilmektir. Türkiye, son yıllarda sanayi büyümesine yönelmek yerine "beton ekonomisi" olarak adlandırılan inşaatla büyüme gibi bir büyüme yoluna girdi. Üretime dayalı büyümeyi hızlandırmaya mecburuz. Tüketime dayalı bir büyüme ve hizmetler sektörüne dayalı bir ekonomik modelin sürdürülmesi imkânsızdır.

Enflasyon Elleri Yakmakta.

2018 yaz aylarından itibaren dövizde yaşanan rekor seviyelerdeki artış, bir yandan reel sektörün TL cinsinden yükümlülüklerini artırırken, bir yandan da girdi maliyetlerindeki artışlar nedeniyle enflasyon oranlarının hızlı yükselmeye neden olmuş, Ekim 2018 ayı itibarıyla 12 aylık TÜFE %25,42 'e, ÜFE ise %40,22 'ye ulaşmıştır. Kasım ayında ise enflasyon 2017'den beri ilk kez aylık bazda düştü ve yıllık enflasyon TÜFE'de %21,62'ye, ÜFE'de ise %38,54'e geriledi. Bununla birlikte petroldeki düşüşün sürüp sürmeyeceği hususu belirsiz olup, enflasyonla topyekûn mücadele kampanyası biter ve uzatılmazsa üretici gecikmiş olarak bunu fiyatlara yansıtacaktır, zira üretici hissettiği enflasyonu henüz tüketiciye tam yansıtamamaktadır. Ayrıca, vergi indirimleri de sene sonundan sonra kalkarsa bu da fiyatlara yansıtacaktır. Dolayısıyla en kötüsü geride kaldı demek için henüz çok erkendir.

Enflasyondaki bu yüksek artış halkımızın alım gücünü her geçen gün olumsuz etkilemekte, memur, emekli, işçi, çiftçi gibi dar gelirli kitleleri açlık sınırının bile altında bir yaşama zorlamaktadır. Marketteki ve pazardaki enflasyon elleri yakmakta, vatandaş boş file ile evine dönmektedir.

İktidar 16 yıl boyunca yurt dışından borçlanma yoluyla gelen aşırı döviz TL'ni değerlendirdi, ithal mallarına yönelik talep arttı ve Türkiye'de pek çok sektör ithal hammadde ve ara malına bağımlı hale geldi, böylece yurt içi katma değer azaldı. Türk malı yerine ithal mallarını destekler hale geldik. Türkiye ekonomisi öyle bir hale geldi ki işletmelerin çoğu Türk Ticaret Kanunu'na göre batık durumda, varlıklarından daha çok borçları var. Tüm ülke üretmeden tüketmeye, borçlanarak yaşamaya alıştırıldı, hatta teşvik edildi.

İşsizlik Ağustos 2018 de %11,1 oldu.

TUIK tarafından yapılan son açıklamaya göre Ağustos 2018 ayı itibarıyla ülkemizde;

- İşsizlik oranı %11,1 yani 3,7 milyon işsiz var,
- Genç işsizlik %20,8 yani her 5 gençten biri işsiz,
- Kayıt dışı çalışan %34 yani her 3 işçiden biri kaçak,
- İşsiz ve eğitimsiz genç %28,6 yani her 4 gençten biri hem işsiz ve hem de okumuyor,
- İşsiz ve eğitimsiz genç kadın %38,2 yani her 3 genç kadından 1'i hem işsiz ve hem de okumuyor.

Aslında uzun dönemli işsizlik oranlarına baktığımızda şöyle bir tablo ortaya çıkıyor:

a. 1981-1990 arası yıllık ortalama 1.392.000 işsiz ve işsizlik oranı %8,3 oluyor.

b. 1991-2002 arası yıllık ort. 1.727.000 işsiz ve işsizlik %8,4 oranında gerçekleşiyor.

c. Yüksek ithalat ve yüksek cari açık yanında aşırı dış borçla yaşanan 2003-2017 döneminde ise yıllık işsiz sayısı 2 milyon 768 bin iken, işsizlik oranı da %11,1'ye çıkıyor. Buradan çıkarılacak sonuç ise, AK Parti döneminde yaşadığımız refahın dış sermaye sayesinde sağlandığı, çok çalışarak, üreterek ve yüksek istihdamla yapılmadığıdır.

İş-Kur verilerine göre ise, Temmuz-Ekim arası dönemde mevsimsel etkiler dışında 545 bin kişi de kayıtlı işsizler ordusuna yazılmış. İşsiz sayısı sadece 3 ayda %20 artış göstermiş. Her 100 işsizi 20 işsiz daha eklenmiş. Zaten Ocak-Ağustos döneminde mevsimsel etkiler dışında işsizler ordusuna 445 bin kişi zaten eklenmişti. Bu yıl her 100 işsizin yanına 33 işsizin daha eklenmiş olduğu anlamına geliyor.

Dış ticaret açığının %94 daralması iç talepteki sert daralmayı gösteriyor.

TÜİK ile Ticaret Bakanlığı iş birliğiyle oluşturulan geçici Dış Ticaret verilerine göre; ihracat Ekim 2018 ayında, 2017 yılının aynı ayına göre %13 artarak 15 milyar 719 milyon dolar, ithalat %-23,8 azalarak 16 milyar 176 milyon dolar olarak gerçekleşti. Böylece, Ekim 2018 ayında dış ticaret açığı %-93,8 azalarak 456 milyon dolara geriledi. Böylece, ihracatın ithalatı karşılama oranı geçen yılın Ekim ayındaki %65,6 seviyesinden, 2018 Ekim ayında %97,2'ye yükseldi.

Dış ticaret verilerindeki hızlı düzelmeye büyük oranda ithalattaki sert daralmadan kaynaklanıyor. Ara malı ve tüketim ürünleri ithalatındaki yüksek oranlı gerileme büyüme verisindeki negatif gelişmeyi bir kez daha hatırlatıyor. İhracat tarafında ise, hem Euro bölgesi ekonomisindeki talep artışının yansımaları, hem de TL'deki değer kaybı marjinal de olsa ihracat artışına etkide bulunmaktadır.

Avrupa Birliği'ne ihracat %13,8 arttı. Türkiye'nin ihracat performansında ekonomik büyümesi ivmelenen Avrupa pazarının büyük payı var. Avrupa Birliği'ne (AB-28) yapılan ihracat, 2017 yılının aynı ayına göre %13,8 artarak 7 milyar 825 milyon dolar olarak gerçekleşti. AB'nin ihracattaki payı 2017 Ekim ayında %49,4 iken, 2018 Ekim ayında %49,8 oldu. Almanya'ya yapılan ihracat 2018 Ekim ayında 1,45 milyar dolar olurken, bu ülkeyi sırasıyla 1,06 milyar dolar ile Birleşik Krallık ve 877 milyon dolar ile İtalya takip etti. İthalat tarafında ise ilk sırada Rusya var. Rusya'dan yapılan ithalat, 2018 yılı Ekim ayında 1,86 milyar dolar oldu. Bu ülkeyi sırasıyla 1,55 milyar dolar ile Almanya, 1,36 milyar dolar ile Çin izledi.

Tarım ve Hayvancılıkta Dışa Bağımlılık Artıyor.

Ürettiği para etmeyen, gübre, mazot, elektrik ve su zamlarına yetişemeyen çiftçi iflas etmekte, hızla tarımdan kopmaktadır. Kredi – haciz – iflas kıskaçına giren çiftçi tarlasını ve traktörünü satmakta, taahhüdünü ihlal suçundan hapse giren çiftçi sayısı her geçen gün artmaktadır. Tarımda kendi kendine yeterli 7 ülkeden birisi olan ülkemizde çiftçi, 16 yılda işlenen alan büyüklüğü 27 milyon dönüm, yani iki Trakya bölgesi büyüklüğündeki alanı işlemekten vazgeçmiş ve terk etmiştir. Türkiye tarımda net ithalatçı ülke konumuna gelmiş, 2002 – 2018 döneminde Türkiye, kendi çiftçi ve besicisi desteklemek yerine tarım, et ve gıda ithalatı için yabancı ülkelere yaklaşık 200 milyar dolar ödemiştir.

Buğdaydan arpaya, ayçiçeğinden kuru fasulyeye, nohuttan mercimeğe her şeyi yurt dışından ithal ediyoruz. Patates bilahare soğan fiyatlarındaki artışlar nedeniyle, Devlet bugün patates soğan depolarına baskın yapar hale gelmiştir.

Ana amacı, çiftçi sınıfına, uygun koşullardan tarımsal kredi açarak tarımsal üretimin artırılmasına katkıda bulunmak olan Ziraat Bankası, özelleştirme adı altında kamu mallarını ucuz kapatmaya çalışanlara, medya sektöründeki yeni medya patronlarına, Yap İşlet Devret (YİD/KÖİ) projelerinde devlet garantisi adı altında geleceğimizi ipotek altına alanlara kredi sağlamaktadır.

Ödenemeyen borç sorunu büyüyor.

Türkiye’de yaşanan ekonomik krizin uzun süreceğine ilişkin tahminimizin dayanaklarından birisi de ülkedeki yüksek borçluluk oranıdır. Bireylerin ve şirketlerin borç seviyesi 2001 yılında yaşanan kriz döneminin çok üstündedir. Bugün hemen herkes borçludur.

Bankalar kredi faiz oranlarını düşürse bile kredi taleplerini karşılayamamakta, BDDK ise Aralık 2018 ayı başında bankalara muhatap yazısında kâr payı, jestiyon, prim dağıtımından önce kendilerine bilgi verilmesi talimatını vermektedir. Başkan bir deyişle, Bankalardaki yabancı ortaklarının kar payı transferinden endişe duyuluyor.

Bankalar Birliği ve BDDK verilerine göre, bankaların dağıttığı kredi miktarı 2,6 trilyon lira, yaklaşık 500 milyar dolardır. Türkiye ekonomik hacminin 800 milyar dolar olduğunu düşünürsek, krediler toplamı bunun yarısından fazladır. Bu kredilerin batık oranı ise, resmi verilere göre %4 yani yaklaşık 104 milyar liradır. Başka bir deyişle Türkiye’de şu anda net 104 milyar lira batık kredi var. Tabi bunlar Grup-1, yani batık olanlar. Bir de Grup-2 var, taksiti gecikmiş, henüz takibe girmemiş, riskli olanlar. Onların oranı ise bankalara göre deyişmekle birlikte, toplam kredilerin ortalama %16’sı. Bu ise kredilerin 416 milyar lirası riskte demek olup, bankacılık sisteminin riski anlamına gelir. Bankacılık sektörü riskteyse, yıllardır sıcak para üzerine kurulu bir sistemle yürüyen ülkemiz büyük tehdit altında demektir.

Karşılıksız çekler ve Protesto Edilen Senetler hızla artıyor.

Piyasada asıl önemli sorunlardan birisi de nakit döngüsüdür. Karşılıksız çek oranı Ekim 2018 ayında bir önceki aya göre %50 artış göstermiş ve toplam çeklere oranı %3,6’dan %4,6’ya yükselmiştir. Geçen yılın Ekim ayında %2,1 olan karşılıksız çek oranı bu yıl iki kattan fazla artış göstermiş oldu. Karşılıksız çek konusunda asıl korku ise Ocak-Şubat 2019 dönemine aittir. Zira, elde çok sayıda çek var ama konkordato ilan eden o kadar şirket var ki; artık sağlam şirketlerin çekleri bile risk altındadır.

Bir de protesto edilen senet tutarımız var. Geçen yıl Ekim ayında 1 milyar 240 milyon TL olan tutar bu yıl aynı ayda 2 milyar lirayı aşmış durumda. İlk on ay itibariyle 4,4 milyar TL protestolu senet tutar artışı olmuş (%41,8). İlk on ayda karşılıksız çek tutarı da 7,1 milyar TL artışla 21,4 milyar TL’ye ulaşmış oldu (%49,9). Kısaca 11,5 milyar liralık çek ve senet bu yılın ilk on ayında fazladan karşılıksız çıkmış.

Konut sektöründeki stok sayısı artıyor.

Sanayi yatırımları yerine konut sektörünü destekleyen politikalara ağırlık veren, halkın imkânlarının ötesine borçlandırarak konut sahibi yaptıran, bu yolla ekonomiye ivme kazandırdığını düşünen iktidar, 2014 yılından bu yana konut satışlarının azalmasıyla birlikte sektörün krize girmesine, pek çok inşaat firmasının kredi yapılandırma ya da iflas erteleme ile yüz yüze gelmesine neden oldu.

Birinci el satış konut üretimi ve satışı üzerinden yapılan çalışmaya göre, ülke genelinde 2.130.000 adetlik bir konut stoku mevcut olup, yeni inşaat ruhsatı verilme dahi 3,5 yıllık konut stokundan bahsetmekteyiz. Konut kredi faizlerinde yaşanan artışlar sonrasında ise kredili konut satışlarında TÜİK verilerine göre Ağustos 2018 ayında %67,1 oranında düşüş yaşandı.

Yap İşlet Devlet (YİD) Bütçeye yük olmaya başladı, giderek artacak.

Başlangıçta “*Milletin cebinden beş kuruş çıkmayacak*” diye tanıtılan YİD/KÖİ projeleri müteahhitlerine yapılacak ödemeler için 2018 yılı bütçesine 9,035 milyar TL ödenek konuldu, gerçekleşmenin ne kadar olacağını ise henüz bilmiyoruz. Uzmanlar YİD/KÖİ projeleri için verilen garantilerin 2019 bütçesinde 13,6 milyar TL, 2020 bütçesinde 24,7 milyar TL ve 2021 bütçesinde 28,2 milyar TL ‘ye ulaşacağını tahmin ediyor. Böylece halkımız vergiler yolu ile uçmadığı havalimanı, geçmediği köprü ve tünel, gitmediği hastane için ödemeye, sözleşmelerdeki kalan süreler olan 15-20 yıl daha devam edecek.

2018 yılı Sağlık Bakanlığı bütçesinde şehir hastaneleri için kullanım ve hizmet bedeli olarak 2,6 milyar TL ödenek ayrıldı. Bu ödeneğin, 2019 yılı bütçesindeki tahmini tutarı yaklaşık 6,2 milyar TL. Ancak, bu toplulaştırılmış verilerden hastane bazında ödeme kullanım ve hizmet bedeli toplamalarına ve bu bedellerin enflasyon ve kur artışına bağlı olarak nasıl zamlanacağına ilişkin bilgiler üretilmemektedir. Kasım 2018 ayı itibariyle sözleşmesi imzalanan 21 Şehir hastanesinin sekiz tanesi faaliyete geçti. Başka bir deyişle, önümüzdeki dönemde bu ödemeler kartopu gibi artacak.

Halkımız Sosyal Yardımlara Muhtaç Hale Getirildi.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı faaliyet raporuna ve bütçe sunum kitapçığına göre 2.088.881 hane yakacak yardımı almakta, 969 bin hane eğitim yardımı ve 499 bin hane de evde bakım yardımı almakta, devlet 2017 yılı sonu itibariyle sosyal yardımlara 32,0 milyar TL harcamaktadır. AKP hükümeti 16 yıllık dönemde yatırımı, üretimi ve ticareti değil, beton ekonomisini desteklemiş, herkesi borçlanmaya iterek vatandaşı kredi kısıkcı altında ezmiş, sosyal yardımlara muhtaç hale getirmiştir.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre, nüfusun %15’inden fazlasının yoksulluk sınırı altındadır ve milyonlarca hane yaşamını yardıma muhtaç bir şekilde sürdürmek zorunda kalmaktadır.

“Sağlıkta reform” çöktü, halkımız her gün daha fazla bedel ödüyor.

Son olarak çöken ise “Sağlıkta Reform” dur. Devlet vatandaşı için ödemesi gereken sağlık hizmeti bedelini ödememekte, üniversite hastaneleri alacaklarını tahsil edememekte, 750 kalem ilaç, protez ve ameliyatta kullanılan cihaz artık ithal edilmemekte ve acil olmayan

ameliyatlar yapılamamaktadır. Devlette para kalmadığı için vatandaş önümüzdeki dönemde gün sağlık hizmetleri için daha fazla bedel ödeyecektir.

Ordu Devlet Hastanesi ve Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp Fakültesi hastanesinde doktorlara acil durumlar dışında ameliyat yapılmaması talimatı verildi. Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi'nde de 'hayati' olanlar dışındaki ameliyatlar malzemesizlik nedeniyle durduruldu.

Devlet İşsizlik Sigortası Fonuna verdiği geri alıyor

Kasım 2018 ayı sonunda yayınlanan Cumhurbaşkanlığı Kararı ile, İşsizlik Sigortası Fonunun, bir önceki yıl prim gelirlerinin belli oranına bağlanan ve %30 olan harcama yetkisi, 2019 ve 2020 yılları için %50'ye çıkarıldı. İşsizlik Sigortası Fonunun üç ana gelir kalemi olup, ilki çalışanlardan ve işverenlerden toplanan işsizlik sigortası primleri, ikincisi buna ek olarak devletin fona yaptığı katkı, üçüncüsü ve en büyüğü ise Fonun faiz gelirleridir. Faiz gelirleri genellikle prim gelirlerinden fazladır. Zira toplam fon varlıklarının büyük çoğunluğu Hazine Devlet İç Borçlanma Senetlerine yatırılıyor ve buradan faiz geliri elde ediliyor. Bu miktar, Hazine iç borçlanması açısından çok önemlidir. Eğer İşsizlik Sigortası Fonu geri ödeme aldığı tarihte iç borçlanma ihalesine girmezse, Hazine ihtiyacı olan parayı bankalardan daha fazla borçlanarak karşılamaya çalışır.

Devletin fona verdiği ne kadarını geri aldığını hesaplayan uzmanlar, bu oranın 2011 yılında %13 kadar olduğunu, 2018'de bu oran %97'e yaklaştığını, yani Devletin, katkı ve Hazine faizi olarak Fona verdiği hepsini geri almış olduğunu belirtiyorlar. Bu aslında bir bütçe dışı harcama ve diğer giderlerde esasında birer kamu hizmetidir. Bu bağlamda gereken harcamaların, şeffaflık ilkesi gereği, bütçede yer alması gerekir. Oysa Fondan yapılıyor. Böylelikle bütçe açığı küçük görünüyor ve piyasa yatırımcıları ve medya da "mali disiplin sürdürülüyor" demeye devam ediyor.

Aralık 2018 itibariyle Türkiye ekonomisinin görünümü özetle şöyledir.

16 yıllık dönemin sonucu ülkemiz ekonomisindeki durum, borcunu ve kredi kartını ödeyemeyen vatandaşlar, mezun olsa bile iş bulamayan gençlik, daha az üreten, işçi çıkaran ve kapanan fabrikalar, kredi vermeyen bankalar, konkordato ilan eden işletmeler, mahsulünü satamayan ve bir daha ekmeyeceğim diyen çiftçiler, günü sifatah etmeden bitiren mağaza ve dükkânlar, esnaf ve sanatkâr ve çarşıya çıktığında filesini dolduramayan ve ayı bitirmeye çalışan memur, işçi, emekli ve dar gelirlidir.

Bu noktada ulu Önder'in hemen herkesin malumu ünlü sözlerini ülkeyi yönetenlere hatırlamak gerekiyor. *"Çalışmadan, yorulmadan, üretmeden rahat yaşamak isteyen toplumlar; önce haysiyetlerini sonra hürriyetlerini ve daha sonra da istiklal ve istikballerini kaybetmeye mahkumdurlar. Mustafa Kemal Atatürk"*

Yeniden çalışan, yorulan, yatırım yapan, üreten ve ihracat yapan bir Türkiye yaratmak zorundayız.

Demokrat Parti olarak bunu geçmişte biz yaptık, yine yaparız ve yapacağız.